

عنوان مقاله:

فهم باطن حدیث در اندیشه قاضی نعمان مغربی

محل انتشار:

دوفصلنامه مطالعات قرآن و حدیث، دوره 17، شماره 1 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 27

نویسندگان:

سید حسین فلاح زاده ابرقوئی - دانش آموخته دکتری علوم قرآن و حدیث، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران.

محسن قاسم پور - استاد گروه علوم قرآن و حدیث، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

خلاصه مقاله:

چگونگی کشف پیام باطنی حدیث و شناخت معیارهای آن از مسائلی است که در پژوهش های فقه الحدیثی کمتر مورد توجه قرار گرفته است. پرداختن به این مساله در ارزیابی و تعیین میزان اعتبار تاویل های حدیثی اسماعیلیان (مهمترین مدعیان علم تاویل حدیث) موثر است. جستار حاضر به بررسی فهم باطن حدیث در اندیشه قاضی نعمان مغربی (د ۳۶۳ق) برجسته ترین شخصیت اسماعیلی در حوزه تاویل حدیث می پردازد. برای این منظور اندیشه قاضی نعمان در حوزه فهم باطن حدیث، با کاوش کامل در کتاب تاویل الدعائم مورد بررسی قرار گرفته و با ارائه نمونه های متعدد تحلیل شده است. بر اساس این پژوهش، تنها خاستگاه فهم باطن از نگاه قاضی نعمان، امام اسماعیلی است و جز او کسی به اسرار نهفته در گزاره های روایی دسترسی ندارد. از این رو تنها کوشش مجاز در حوزه فهم باطن حدیث، کشف مناسبت و ارتباط معنای ظاهری و باطنی است که در موجه ساختن معانی باطنی و جلوه عقلانی بخشیدن به آنها موثر است. قاضی نعمان برای نشان دادن پیوند بین ظاهر و باطن روایات، به شواهدی تمسک نموده که نمی توان آنها را دلیل قطعی تاویل برشمرد. مهمترین شاهد او برای بیان مناسبت بین رموز ظاهری و باطنی، ارتباط معنای باطنی با معنای لغوی است.

کلمات کلیدی:

قاضی نعمان، فهم باطن حدیث، تاویل الدعائم، تاویل حدیث، اسماعیلیه.

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1879286>

